

Wrocław, 17.01.2022

Trybunał Konstytucyjny
Warszawa

Skarżący: F P

zastępowany przez pełnomocnika
radcę prawnego Jacka Bąbkę
adres do korespondencji:
Skr. Pocz. Nr 0608
50-300 Wrocław 6

SKARGA KONSTYTUCYJNA

W imieniu skarżącego – załączając pełnomocnictwo do zastępstwa prawnego [1] – wnoszę skargę konstytucyjną w sprawie zbadania zgodności z Konstytucją przepisów ustawy Prawo o adwokaturze oraz uchwały nr 55/2011 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 19.11.2011 r. Regulamin odbywania aplikacji adwokackiej, konkretnie zaskarżając:

— art. 85 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze [UPoA] (Dz.U. nr 16, poz. 124 z późniejszymi zm.) – jako niezgodny z art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji RP oraz art. 42 ust. 2 zd. 1 Konstytucji

— art. 85 ust. 4 UPoA – jako niezgodny z art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji RP oraz art. 42 ust. 2 zd. 1 Konstytucji

— § 13 ust. 1 i 3 uchwały nr 55/2011 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 19.11.2011 r. Regulamin odbywania aplikacji adwokackiej [ROAA] jako niezgodne z art. 22 Konstytucji

na podstawie którego ostatecznie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji orzekł Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w K postanowieniem z .11.2021 () [3], doręczonym skarżącemu wraz z uzasadnieniem w dniu **05.01.2022**, w ten sposób, że pozostawił bez rozpoznania odwołanie skarżącego od orzeczenia dziekana Okręgowej Rady

Adwokackiej w K z .07.2021 r. wymierzającego aplikantowi adwokackiemu F P upomnienie dziekańskie za przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi oraz obciążającego obowiązkiem poniesienia kosztów postępowania dyscyplinarnego w kwocie zł [2].

Ostateczne orzeczenie sądu dyscyplinarnego dotyczy takich konstytucyjnych wolności i praw skarżącego jak: prawo do sądowej kontroli (kontroli sądu państwowego) orzeczenia dyscyplinarnego organu pozasądowego, prawo do obrony przed sądem państwowym przed naruszeniem prawa ze strony organów adwokatury, wolność (swoboda) prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług prawnych przez aplikanta adwokackiego.

Stan faktyczny w zakresie wyznaczonym problemami konstytucyjnymi jakich konieczność zbadania w trybie skargi konstytucyjnej ostatecznie [z perspektywy prawomocnego orzeczenia sądu dyscyplinarnego izby adwokackiej oraz poprzedzającego go orzeczenia dziekana okręgowej rady adwokackiej] wynika w sprawie, rysuje się następująco:

Orzeczeniem dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w K z .07.2021 r. w sprawie dyscyplinarnej aplikantowi adwokackiemu F P wymierzone zostało upomnienie za przewinienie dyscyplinarne tego rodzaju, że „*nie dokonał w terminie tj. do dnia stycznia 2020 r. opłaty szkolenie I rok aplikacji oraz bez wymaganej zgody Dziekana ORA w K prowadzi działalność gospodarczą*”. Od tego orzeczenia skarżący wniósł odwołanie stosując się do zawartego pouczenia w brzmieniu: „*Od niniejszego orzeczenia przysługuje prawo wniesienia odwołania do Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w K w terminie 7 dni od daty doręczenia orzeczenia.*” Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w K postanowieniem z .11.2021 r., doręczonym skarżącemu wraz z uzasadnieniem w dniu 05.01.2022 r., postanowił odwołanie pozostawić bez rozpoznania argumentując tym, że „*zostało złożone pom upływie 7 dniowego terminu jaki wynika z art. 85 ust. 3 Prawa o Adwokaturze*”. Skarżący w toku rozprawy przed sądem dyscyplinarnym, w ramach obrony, żądał przeprowadzenia dowodu z dowodu nadania drogą pocztową odwołania w dniu .08.2021 r. listem poleconym, na okoliczność potwierdzenia terminowego złożenia odwołania [4], o którym mowa w art. 124 *ab inito* KPK. Sąd dyscyplinarny uniemożliwił przedłożenie przez skarżącego dowodu nadania odwołania listem poleconym uznając, że czynność ta przedłużyłaby postępowanie.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia sąd dyscyplinarny odniósł się merytorycznie do zarzutów podniesionych przez odwołującego się (str. 3) i uznał, że *prowadzenie innych zajęć w postaci działalności gospodarczej doradcy prawnego w czasie aplikacji adwokackiej bez wymaganej zgody dziekana właściwej okręgowej rady adwokackiej jest karalnym przewinieniem dyscyplinarnym.*

Skarżący w piśmie otrzymanym z Sądu Dyscyplinarnego z .12.2021 r. [5] otrzymał pouczenie, że od prawomocnego postanowienia z uzasadnieniem z .11.2021 r. nie przysługuje odwołanie.

Naruszenie przez ustawę Prawo o adwokaturze Konstytucji poprzez zamknięcie drogi sądowej (art. 45 ust. 1 Konstytucji) dochodzenia naruszonych wolności lub praw, o którym mowa w art. 77 ust. 2 Konstytucji i niezagwarantowanie prawa do obrony w stadium postępowania przed sądem państwowym.

Przepis art. 85 ust. 3 UPoA stanowi, że [...] aplikantowi adwokackiemu służy prawo odwołania od upomnienia dziekańskiego do właściwego sądu dyscyplinarnego w terminie 7 dni od udzielenia upomnienia. Ustawodawca ukształtował postępowanie odwoławcze w ten sposób, że ostateczną instancją w takiej sprawie dyscyplinarnej rozstrzygającą prawomocnie o prawach i wolnościach aplikanta uczynił wewnętrzny sąd korporacyjny o charakterystyce nieodpowiadającej wymaganiom Konstytucji, a nie zewnętrzny sąd państwowy, o cechach wymienionych w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (właściwy, niezależny, bezstronny, niezawisły). W zaskarżonym przepisie ustawodawca naruszył konstytucyjne wymaganie zagwarantowania rozpoznania odwołania przez właściwy sąd państwowy, a ten stan niekonstytucyjności dobitnie potwierdził dopełniającym przepisem art. 85 ust. 4 UoPA, w którym wprost wyłączył (zamknął) drogę sądową dochodzenia naruszonych wolności lub praw, o czym świadczy sformułowanie „**nie przysługuje środek zaskarżenia**”. Tego rodzaju rozwiązanie ustawowe narusza gwarancje art. 45 ust. 1 Konstytucji przez to, że pozbawia skarżącego dostępu do sądu państwowego i rozpoznania sprawy przez sąd państwowy, narusza art. 42 ust. 2 zd. 1 Konstytucji przez to, że nie zapewnia realizacji prawa do obrony we wszystkich stadiach postępowania, a do takiego stadium zarachowane być powinno stadium przed sądem państwowym. Skarżący w obszarze zawodowej odpowiedzialności dyscyplinarnej całkowicie pozbawiony został prawa do obrony przed sądem państwowym oraz sądowych środków ochrony przed bezprawnymi działaniami organów adwokatury (dziekana, sądu dyscyplinarnego izby adwokackiej) ingerującymi w reputację zawodową prawnika (stygmatyzacja dyscyplinarna) oraz wolność (swobodę) prowadzenia przez niego działalności gospodarczej doradcy prawnego. Nie ma wątpliwości co do tego, że odpowiedzialność dyscyplinarna (postępowanie dyscyplinarne) ma charakter represyjny, a w zakresie odpowiedzialności karnej, o której mowa w art. 42 ust. 1 Konstytucji, wchodzi odpowiedzialność dyscyplinarna.

Ustawodawca od ponad 20 lat nie dostosował przepisów archaicznej (z 1982 r.) ustawy Prawo o adwokaturze do standardu ochrony praw i wolności człowieka i obywatela wynikającego z Konstytucji RP z dnia 02.04.1997 r. Porównawczo zauważyć należy, że we współcześnie stanowiącym prawie np. ustawie Prawo o szkolnictwie wyższy i nauce z dnia 20.07.2018 r. w art.

284 ust. 2 ustawodawca wypełnił konstytucyjny obowiązek zagwarantowania obwinionemu [nauczycielowi akademickiemu], któremu udzielono upomnienia za przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi, odwołania do sądu pracy tj. sądu państwowego. Podobne rozwiązanie znajduje się w przepisie art. 84 ust. 2 ustawy o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej gwarantujące rozpoznanie sprawy przez państwowy sąd i zapewniający skuteczną kontrolę (uchylenie ostrzeżenia). Ustawodawca naruszył zaskarżonymi przepisami konstytucyjny zakaz zamykania drogi sądowej.

Naruszenie wolności działalności gospodarczej przez represje dyscyplinarne

Kolejny problem konstytucyjny jest taki, że organy adwokatury uzurpowały sobie - na poziomie wewnętrznego prawa korporacyjnego – prawo do wprowadzenia ograniczeń tego rodzaju, że prowadzenie działalności gospodarczej przez aplikanta adwokackiego w charakterze doradcy prawnego wymaga *zgody patrona i dziekana właściwej okręgowej rady adwokackiej* (tak w § 13 ust. 1 Regulaminu aplikacji adwokackiej), co jest niekonstytucyjnym ograniczeniem wolności działalności gospodarczej wprowadzonym nie w drodze ustawy, ale uchwały organu samorządu zawodowego, naruszającym warunki dopuszczalności ograniczenia wolności gospodarczej określone w art. 22 Konstytucji. Zaakcentowanie w art. 22 Konstytucji „**tylko** w drodze ustawy” wyklucza rozszerzenie wprowadzania ograniczeń przez prawotwórcze działania innych podmiotów, w tym takich jak Naczelna Rada Adwokacka. Wyklucza też możliwość delegowania kompetencji prawotwórczych w tej materii przez ustawodawcę na inne podmioty. Wymóg zachowania formy ustawy oznacza, że absolutnie niedopuszczalne jest ustanawianie ograniczeń działalności gospodarczej podmiotów prywatnych w aktach prawa wewnętrznego.

Przepis art. 22 Konstytucji RP może stanowić podstawę do konstruowania prawa podmiotowego, przysługującego każdemu, kto podejmuje działalność gospodarczą (zob. wyrok TK: z 10.04.2001 U 7/00; z 02.12.2002 SK 20/01; z 29.04.2003 SK 24/02, z 13.01.2004 SK 10/03). Wolność prowadzenia działalności gospodarczej oznacza zakaz wtrącania się i nakaz poszanowania przez władze publiczne, a także solidarność i partnerstwo społeczne wymagane od korporacji zawodowych. Tymczasem adwokatura wykorzystując okazję i pozycję monopolistyczną w kształceniu zawodowym (szkoleniu) kadr stworzyła własne podstawy prawne w postaci zaskarżonego § 13 Regulaminu aplikacji adwokackiej, aby poprzez represje dyscyplinarne ograniczać lub eliminować konkurencję na rynku usług prawniczych. Przepis § 13 ROAA narusza zakaz ingerowania w swobodę gospodarczą skarżącego jako podmiotu prywatnego, wymusza wyjednywanie od władz adwokatury zgody na prowadzenie działalności gospodarczej.

Prowadzenie działalności gospodarczej przez aplikanta adwokackiego w charakterze doradcy prawnego bez uzyskania zgody dziekana właściwej okręgowej rady adwokackiej może być podstawą wszczęcia przeciwko aplikantowi postępowania dyscyplinarnego (o czym wprost stanowi § 13 ust. 3 ROAA). Adwokatura nie tylko przewiduje szykanowanie dyscyplinarne

aplikanta adwokackiego za prowadzenie działalności gospodarczej umożliwiającej praktykowanie zawodu prawnika i zarabkowanie w oparciu o posiadane kwalifikacje zawodowe i kompetencje prawnicze, ale takie szykany dyscyplinarne wdraża, czego skarżący doświadczył bezpośrednio i osobiście. To co czyni adwokatura w oparciu o własne prawotwórstwo uchwalone w § 13 ROAA jest gwałtem na wolności człowieka i wolności działalności gospodarczej. Uchwała adwokatury w tym zakresie ma charakter normatywny (inny akt normatywny w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji), wkraczający w kompetencje zastrzeżone tylko dla ustawodawcy.

PEŁNOMOCNIK

r/pr. Jacek Babka

W zał.:

[1] pełnomocnictwo

[2] orzeczenie dziekana ORA w K z .07.2021

[3] postanowienie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w K z 11.2021

[4] protokół posiedzenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w K z .11.2021

[5] pismo Sądu Dyscyplinarnego z 12.2021 r.

[6] Regulamin aplikacji adwokackiej